

Ulkoasiainministeriö

14.6.2013

Viite: Lausuntopyyntö Ulkoasiainministeriö

Asia: Lausunto Suomen ulkoasiainhallinnon YK-strategia-luonnoksesta (luonnos 5.6.2013)

Ihmisoikeusliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Suomen ulkoasiainhallinnon YK-strategian luonnokseen. On hienoa, että kansalaisjärjestöjä kuullaan strategian valmisteluvaiheessa. Toteamme kuitenkin, että annettu kommentointiaika oli huomattavan lyhyt näin laajan ja tärkeän kokonaisuuden kommentointia varten. Esitämme siksi tässä lyhyesti kriittiset huomiot, emme keskity listaamaan luonnoksen lukuisia vahvuuksia.

Yleiset kommentit

1. Suomen YK-strategia

YK-strategiasta olisi syytä käydä ilmi, että Suomi on valmis nostamaan ihmisoikeusongelmia yhtä päättäväisesti kaikkien maiden kohdalla, riippumatta poliittisista ja taloudellisista kumppanuuksista ja intresseistä.

Pidämme arvokkaana Suomen systemaattista tukea naisten oikeuksien edistämiseksi ja on hienoa, että strategiassa nostetaan eksplisiittisesti esiin Suomen tuki seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksille ja viitataan myös EU:n hajanaisuuteen näissä kysymyksissä. Analyysi "West against the rest" -ajattelusta (sivu 2) naisten oikeuksien yhteydessä ei mielestämme välttämättä kuitenkaan täysin vastaa nykytilannetta. Kuten samassa paperissa myöhemmin mainitaan, ennemminkin hajanaisuutta ja ihmisoikeuksien vastustusta esim. seksuaalioikeuksien osalta ilmenee länsimaiden sisällä samalla kun useat Etelän maat ovat varsin edistyksellisiä näissä asioissa.

Rauhanvälitystä koskevassa osuudessa (sivu 5) on tärkeää mainita selkeästi ihmisoikeudet ja sisällyttää ainakin lyhyt analyysi siitä, miten Suomi näkee ihmisoikeudet rauhanvälitystoiminnassa.

Poliittisten missioiden vahvistamista koskevassa osuudessa (s. 5) olisi tärkeää tuoda esille YK:ssa mahdollisesti käytävää keskustelua (tai tällaisen keskustelun tarvetta) ihmisoikeusloukkausten roolista nk. varhaisena varoitusmerkkeinä. Muutenkin näkisimme tärkeänä, että Suomi painottaisi kriisinhallinnan lisäksi vahvemmin kriisien ja konfliktien ennaltaehkäisyä.

Oikeusvaltiokehitystä koskeva osuus (s. 9) on tärkeä ja viittaus oikeusvaltiokehityksen yhteydestä julkisiin palveluihin erinomaisen kannatettava. Ihmisoikeusliitto pitää tärkeänä, että tässä

yhteydessä mainitaan eksplisiittisesti TSS-oikeuksia koskeva yleissopimus sekä sen lisäpöytäkirja.

Rankaisemattomuuden vähentämistä koskevassa osuudessa (s. 9) mainitaan Suomen toiminta sen hyväksi, että tuki ICC:lle vahvistuisi myös Afrikassa. Kohdasta ei käy ilmi, miksi vain Afrikka mainitaan tässä yhteydessä? Entä esimerkiksi Yhdysvallat?

2. Kuvaus Suomen toiminnasta YK:ssa

Yleiset kommentit

- Tavoitteet voisi konkretisoida selkemmin.

- Peräänkuulutamme linjanmukaisuutta Suomen ulkopolitiikan tuoreen ihmisoikeusstrategian ja tämän luonoksen välillä. Olisi loogista, että Suomen ihmisoikeusstrategiassa nostetut temaattiset prioriteetit ja kysymykset olisivat systemaattisemmin mukana koko YK-strategiassa, ei vain ihmisoikeuksia koskevassa osuudessa. Samoin pidämme tärkeänä, että niitä nostettaisiin esille myös YK:n turvallisuusneuvostoa käsittelevässä osuudessa.

Yksityiskohtaiset kommentit

- Sivu 8, ensimmäinen kappale: Tässä luetellaan ne teemat, joihin Suomi keskittyy turvallisuusneuvoston työn osalta. Niitä olisi hyvä avata. Terminologian osalta pitää puhua naisten oikeuksista eikä naisista. Samassa kappaleessa "siviilien suojelu" olisi hyvä täsmentää (puhutaanko myös rankaisemattomuudesta ja kansainvälisistä operaatioista?).

- Sivu 10: suojeluvastuu: Pidämme tärkeänä, että tässä osuudessa painotetaan, että ihmisoikeusloukkausten ennaltaehkäiseminen on valtioiden oikeudellinen velvollisuus. Ilman tätä Nykyisessä muodossa puhuminen poliittisesta käsitteestä ja rikoksista ihmisyyttä vastaa voi antaa epäselvän tai virheellisen kuvan.

- Sivu 12: Ihmisoikeusliitto kysyi UM:n ihmisoikeusstrategian valmistelun yhteydessä, miksi sotilasliitto NATO listataan rutiininomaisesti hyvin erilaisilla mandaateilla toimivien tahojen rinnalle. Lause "...Suomi kannattaa YK-yhteistyön tiivistämistä erityisesti EU:n, ETYJ:n, NATO:n ja AU:n kanssa." kaipaamme mielestämme selkeyttämistä. NATO ei esimerkiksi ole Euroopan tai Afrikan Unioneihin verrattavissa oleva alueellinen toimija.

- Sivu 13: On hienoa, että kriisinhallinta- ja rauhanturvatehtäviin lähtevät suomalaiset saavat perehdytystä 1325-tematiikkaan. On kuitenkin tärkeää, että perehdytystä ja koulutusta myös ihmisoikeuksista yleisemmin sisällytetään systemaattisesti kriisinhallintatehtäviin lähteville.

- Sivu 22-26: Kansainvälinen oikeus ja ihmisoikeudet on eroteltu eri allukuihin, periaatteellisista syistä olisi kuitenkin tärkeää, ettei niitä erotella tällä tavoin. Nämä osuudet pitävät sisällään lukuisia vahvoja ja erittäin kannatettavia kohtia. Ihmisoikeusliitto pitää tärkeänä Suomen työtä

esimerkiksi valvontamekanismien riippumattomuuden ja resurssien turvaamiseksi.

- Sivu 23: Voisiko vuoden 2013-2014 kärkihankkeiden toteuttamistapaa avata? Esim. mitkä tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet ovat fokuksessa ja miten niitä aiotaan edistää (konkreettisia esimerkkejä)?

Ihmisoikeusliitto osallistuu mielellään myös jatkossa yhteistyöhön strategiavalmistelussa.

Ihmisoikeusliitto ry
Päivi Mattila
Pääsihteeri